

JAK CHRONIĆ SWOJE DANE

PORADY DLA SENIORÓW I NIE TYLKO

PONIŻEJ PRZEDSTAWIAMY KILKA PORAD, DZIĘKI KTÓRYM SENIORZY, ALE I INNE OSOBY W DUŻYM STOPNIU UCHRONIĄ SIĘ PRZED WYKORZYSTANIEM DANYCH OSOBOWYCH.

1. Uważaj na to, co i komu udostępniasz o sobie

Nie udostępniaj pochopnie danych osobowych nieznanym osobom i podmiotom. Nie bój się pytać, kim są, co uprawnia ich do pozyskiwania Twoich danych, po co je zbierają.

Rozmyślnie dysponuj swoimi danymi, w szczególności w mediach społecznościowych, które mogą być kopalnią wiedzy o Tobie czy Twojej rodzinie. Dla przykładu unikaj publikowania zdjęć dokumentów.

2. Nie zostawiaj dokumentów w zastaw

Nie oddawaj w zastaw dowodu osobistego, legitymacji, paszportu, prawa jazdy. Zgodnie z prawem zatrzymywanie dowodu osobistego bez podstawy prawnej jest karane, natomiast nie wszystkie dane osobowe zawarte we wskazanych dokumentach są niezbędne dla realizacji celu.

Co do zasady nie powinieneś się godzić na kopiowanie dokumentu tożsamości. Tylko w niektórych sytuacjach jest to wyjątkowo dopuszczalne, gdy pozwalają na to przepisy. Gdy administrator domaga się kopii np. dowodu osobistego, poproś, aby wskazał Ci podstawę prawną, która nakłada na niego obowiązek takiego działania.

Uwaga:

Niektóre instytucje mogą kopiować nasze dokumenty np. banki. Powinny jednak robić to tylko w wyjątkowych sytuacjach, a nie przy każdej okazji. Ponadto pracownik takiej instytucji powinien podać nam powód i podstawę prawną.

3. Nie podawaj danych przez telefon, gdy nie jesteś pewien, że to konieczne

Unikaj przekazywania danych telefonicznie – szczególnie, gdy to nie Ty inicjujesz rozmowę, ale ktoś dzwoni do Ciebie. Udostępnianie danych na odległość obarczone jest ryzykiem, brakiem pewności co do tego, komu faktycznie dane są przekazane. Nie daj się zaskoczyć, sprowokować do udostępniania danych wbrew Twojej woli, dla nieznanym, niewyjaśnionych przez rozmówcę celów. Upewnij się, komu faktycznie udostępniasz dane w trakcie rozmowy telefonicznej, a jeżeli trzeba zweryfikuj kontakt, np. oddzwaniając samemu do podmiotu, który się z Tobą kontaktuje i sprawdź, czy dany numer i osoba, która z Toba rozmawiała, faktycznie reprezentuje np. dany urząd lub firmę.

---

4. Uważaj na różne formularze, poprzez które udostępniasz dane

Zachowaj rozwagę przy wypełnianiu i podpisywaniu różnego rodzaju ankiet, formularzy czy umów. Szczególnie w Internecie można natknąć się na konkursy, przygotowane przez oszustów, podszywających się pod realnie działające podmioty, które pod pretekstem, przesłania Ci nagrody, np. bonu zniżkowego, chcą wyciągnąć od Ciebie jak najwięcej danych. Pod żadnym pozorem w takich „konkursowych” formularzach nie podawaj danych z kart kredytowych czy płatniczych.

---

5. Nie podawaj wszystkich danych

Nie podawaj danych, które pozwalają na pełną identyfikację, jeżeli w danej sytuacji nie jest to konieczne. Jeśli musisz skorzystać z danej usługi, to podaj tylko dane niezbędne do jej wykonania – dobrze przemyśl przekazanie tych informacji, które możesz podać opcjonalnie.

---

6. Nie wyrażaj zgody pochopnie

Wypełniając formularz, zanim zaznaczysz wszystkie zgody, upewnij się, czego dotyczą. Zwróć uwagę, czy w formularzu zgody nie są zaznaczone domyślnie. Zgodnie z prawem nie powinno tak być. Dokładnie też czytaj, czego dotyczą klauzule zgód. W przypadku wątpliwości, zadawaj pytania podmiotom, które dały Ci formularz do uzupełnienia. Powinny Cię poinformować o okresie przez jaki dane będą przetwarzane oraz o przysługujących Ci prawach, a także, czy Twoje dane będą komuś innemu przekazywane. Pamiętaj, że wyrabiając kartę lojalnościową, często udzielasz zgód na wykorzystywanie danych w celach marketingowych nie tylko administratora, ale i jego partnerów biznesowych. O ile możesz, zweryfikuj, kim oni są, jakie to są firmy i ile ich jest, gdyż krąg podmiotów, którym udostępnione są dalej dane potrafi być bardzo szeroki. Zgody na tzw. „cudzy” marketing nie mogą być obowiązkowe – powinna być Ci pozostawiona możliwość wyboru co do tego, czy taką zgodę wyrazisz.

---

7. Nie wyrzucaj danych na śmietnik, dopóki ich nie zniszczysz

Wszelkie dokumenty z Twoimi danymi, to kolejne źródło wiedzy o Tobie, zwłaszcza gdy zawierają one wiele różnych informacji umożliwiających wyciągnięcie wniosków na Twój temat. Dlatego też – zanim wyrzucisz dokumenty do kosza – należy je zniszczyć (np. faktury, rachunki, zapiski, naklejki na opakowaniach od korespondencji czy po dostarczonych towarach) w sposób uniemożliwiający odtworzenie zawartych w nich danych osobowych.

---

8. Bądź czujny, czytając korespondencję

Każda osoba powinna bardzo dokładnie czytać otrzymywaną korespondencję. Przestępcy potrafią przygotować wiadomości do złudzenia przypominające te, które dostajemy z banków, firm kurierskich czy platform sprzedażowych. Mogą też dysponować pewnym zestawem danych na nasz temat i przygotować spersonalizowaną wiadomość pod kątem usług, z jakich korzystamy na co dzień.

---

9. Zwracaj uwagę, kto jest nadawcą maila

Nie odpowiadaj na maile od osób, których nie znasz np. od tzw. spamerów, zwłaszcza gdy domagają się podania jakichś informacji o Tobie czy namawiają do kliknięcia w przesłany link lub otwarcia przesłanego załącznika, sugerują zmianę identyfikatora i hasła. Dokładnie sprawdzaj z jakiego adresu wysłany jest e-mail. Zwróć też uwagę na to, czy nadawca nie popełnia błędów. Gdy dostaniesz maila z treścią o konieczności zmiany np. hasła w banku, a w jego treści będzie link do odnowienia hasła, bądź pewien, że korespondencję wysłali oszuści i pod żadnym pozorem nie klikaj w link.

---

10. Sprawdź strony internetowe, z których korzystasz

Zachowaj ostrożność także przy korzystaniu z usług bankowości elektronicznej i dokonywaniu zakupów przez Internet. Zwracaj uwagę, czy aby na pewno logujesz się do serwisu bankowości internetowej

ze strony banku, która ma certyfikat SSL (widoczny w pasku adresu przeglądarki). Zwróć też uwagę, czy w pasku internetowego adresu banku jest właściwy adres, czy nie ma przypadkiem innych liter, cyfr itp.

---

11. Sprawdź, czy dany podmiot w ogóle istnieje

Weryfikuj sklepy, w których chcesz coś kupić: czy w ogóle istnieją, czy i jakie mają opinie, czy są to podmioty zidentyfikowane, gdzie mają siedzibę, czy podany jest kontakt z ich właścicielem i czy kontakt ten nie jest ograniczony tylko do elektronicznego.

---

12. Weryfikuj regulaminy i polityki prywatności

Unikaj sprzedawców nieprzedstawiających takich dokumentów czy też prezentujących w nich postanowienia zbyt ogólne, niejasno, lub nieprecyzyjnie brzmiące, sformułowane niepoprawnie gramatycznie czy językowo. Może to bowiem oznaczać, że są to podmioty niepodlegające polskiemu czy europejskiemu prawu.

---

13. Używaj programów chroniących komputer

Korzystasz z komputera, tableta, smartphona? Używaj oprogramowania chroniącego komputer i urządzenia mobilne przed niepożądanymi działaniami z zewnątrz, np. złośliwego oprogramowania. Oprócz popularnych programów antywirusowych przydatne mogą być również te, które zabezpieczą przed ingerencją z zewnątrz tzw. firewall i weryfikują otwierane przez Ciebie strony internetowe czy pobierane aplikacje.

---

14. Zadbaj o silne hasła

Dla własnego bezpieczeństwa warto stosować różne hasła do różnych systemów i nie udostępniać ich innym osobom. Dobrze jest, aby nie miały one nic wspólnego z Twoimi życiem osobistym, miejscem zamieszkania, Twoim imieniem i nazwiskiem, datą urodzin, imionami

Twoich bliskich czy Twoich zwierząt itp. Nie powinno się też zapisywać ich na kartce papieru czy w notesie. Najlepiej jest je zapamiętywać, co jest dużą sztuką, gdy musimy logować się do wielu serwisów. Pomocne w tym zakresie mogą być np. darmowe menadżery haseł, które umożliwiają nie tylko generowanie odpowiednio trudnych do złamania haseł, ale i zapamiętywać je za nas. Tym samym łatwiejsza jest częstsza zmiana haseł, a ryzyko, że ktoś je pozna maleje.

---

15. Zastrzeż PESEL

Skorzystaj z możliwości zastrzeżenia numeru PESEL. Dopóki będzie zastrzeżony, to nawet w przypadku, gdy ktoś będzie dysponował kompletem danych na Twój temat wraz z numerami dokumentów tożsamości i numerem PESEL, to i tak nie zaciągnie na Ciebie żadnych zobowiązań. A gdyby do tego w jakiś sposób doszło, pomimo zastrzeżonego numeru PESEL, to np. bank nie będzie mógł domagać się od Ciebie spłaty takiego zobowiązania. Zastrzec PESEL możesz: w aplikacji mObywatel; w serwisie internetowym mObywatel, w urzędzie gminy.

Gdzie można zwrócić się o pomoc:

infolinia

UODO

606-950-000
